

ANDRZEJ
SAPKOWSKI
TRILOGIA HUSITĂ • CARTEA A II-A
LUPTĂTORII
LUI DUMNEZEU

Traducere din limba poloneză și note de
ANCA IRINA IONESCU

ARMADA

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

In versiunea românească am redat numele personajelor, altele decât cele poloneze, cu ortografia din limbile respective, cu excepția personalităților istorice, pe care le-am redat în forma încetățenită în cultura română; la fel am procedat și în cazul denumirilor de localități, pentru care am preferat denumirea actuală, pentru a fi mai ușor de recunoscut de către cititor.

Reguli de pronunție

Pentru a ușura pronunțarea numelor proprii poloneze din text, dăm în continuare echivalentele simplificate ale literelor poloneze specifice. Cele care nu figurează în lista de mai jos se pronunță la fel ca în limba română:

ą = oⁿ (nazal)

ę = eⁿ (nazal)

c = ț

j = i nesilabic

ł, ó = u

ń = nⁱ (înmuțat)

cz, ci, ć = ci/ce

rz, zi, ź, ż = j

sz, si, ś = ș

y = î

ch = h

dź, dż = ge/gi

Iată câteva exemple: Wrocław se va pronunța Vroțuav, Strzegom – Stjegom, Ziębica – Jienbița, Dzierżka – Gierjka, Wojciech – Voicieh, Szarlej – Șarlei.

Întrucât în volumul de față o mare parte din acțiune se petrece în Cehia, enumerăm mai jos principalele reguli de pronunție în limba cehă.

Limba cehă folosește alfabetul latin, iar majoritatea literelor redau aceleași sunete ca cele din limba română. Există însă câteva diferențe.

Vocalele á, é, í, ó, ú și ů sunt vocale lungi și se pronunță cu același timbru ca în limba română, dar cu o durată aproape de două ori mai mare față de cele fără semne diacritice. Semnul y (ý) redă sunetul i. Vocala ě se pronunță aproximativ ¹e, așadar, děti vom pronunța d¹eti; tělo – t¹elo, něho – n¹eho, grupul mě se pronunță mnie.

Consoanele ď, ť și ň se pronunță înmuiat: dⁱ, tⁱ, nⁱ: ďábel – diaabel.

Consoanele č, š, ž se pronunță ce/ci, ș, j; čaj – ceai, šel – șel, žel – jel.

Consoana j se pronunță i, c se pronunță ț, grupul ch se pronunță h. Accentul se pune întotdeauna pe prima silabă. Așadar, Jirí se pronunță Iirjii, Jindřich – Iindrjih, Jirásek – Iiraasek, Žižka – Jijka, Přibík – Pșibiik.

Ținem să ne exprimăm recunoștință pentru ajutorul inestimabil acordat de către Ovidiu Achim pentru rezolvarea tuturor problemelor spinoase puse de traducerea fragmentelor scrise în limba latină în original.

Anca Irina Ionescu

PROLOG

Lumea, stimați domni, în ultima vreme a început să se mărească. Și, în același timp, să se micșoreze.

Rădeți? Spuneți că una o contrazice pe alta? Am să vă demonstrez imediat că nu este așa. Vă rog să binevoiți să priviți pe fereastră. Ce vedeți, ce priveliște vă întâmpină? Hambarul și privata din spatele lui. Și, vă întreb, ce este dincolo de această privată? Fiți atenți, dacă o întreb pe fata cu berea care vine grăbită spre noi, va răspunde că dincolo de privată este miriștea, dincolo de miriște – grădina lui Jachym, dincolo de grădină – fabrica de smoală și, mai departe, probabil Kozołupa Mică. Dacă îl întreb pe cârciumarul nostru, acesta, fiind mai luminat, va adăuga că acolo nu este deloc sfârșitul, că dincolo de Kozołupa Mică este și Kozołupa Mare, dincolo de ele – așezarea Kocymarów, dincolo de Kocymarów – satul Łazy, dincolo de Łazy – Goszcz, iar dincolo de Goszcz probabil că trebuie să fie Twardogóra. Dar fiți atenți, dacă întreb un om mai învățat, ca domniile-voastre, de pildă, acela va merge mai departe de hambarul nostru, de privată și de ambele Kozołupa, căci o minte luminată știe că lumea nu se termină nici la Twardogóra, că mai departe sunt Oleśnica, Brzeg, Niemodlin, Nysa, Głubczyce, Opava, Nový Jičín, Trenčín, Nitra, Ostřihom, Buda, Belgrad, Ragusa, Ianina,

Corint, Creta, Alexandria, Cairo, Memfis, Ptolemais, Teba... Deci? Nu-i așa că lumea crește? Nu se face tot mai mare?

Iar acesta încă nu este sfârșitul. Mergând dincolo de Teba, pe Nil în sus, care la fel ca râul Gihon izvorăște din raiul pe pământ, ajungem dincolo de țara etiopienilor, dincolo de care, așa cum se știe, este pustiul Nubiei, țara Kuș cea fierbinte, Ofir cel dătător de aur și întreaga și nesfârșita *Africae Terra ubi sunt leones*¹. Și mai departe oceanul, care scaldă întregul pământ. Și în acel ocean sunt și insule – precum Cathay², Taprobane³, Bragine⁴, Oxidrae, Gynosophe și Cipangu⁵, unde este o climă minunată și munți de bogății, despre care scriu învățați precum Hugon de la Sfântul Victor⁶ și Pierre d'Ailly⁷, precum și venerabilul Jean de Mandeville⁸, care au văzut cu ochii lor aceste minunății.

Am demonstrat, așadar, că pe parcursul câtorva secole, lumea s-a mărit într-o măsură considerabilă. Trebuie să înțelegem într-un anumit sens. Pentru că dacă materia în sine nu a crescut, cu siguranță a crescut numărul noilor denumiri.

Dar – veți întreba – cum se împacă aceasta cu afirmația că lumea s-a micșorat? Vă spun și vă demonstrez imediat. Vă rog însă de la bun început să nu râdeți și să nu mă luați în zeflema, pentru că ceea ce voi spune nu va fi produsul fanteziei mele, ci știință scoasă din cărți. Și nu se cuvine să luăm cărțile în zeflema, căci cineva a trebuit să muncească din greu ca acestea să apară.

După cum se știe, lumea noastră este o țară alcătuită din petice, cu o formă de clătită alungită, având centrul la Ierusalim, înconjurată din toate părțile de ocean. La vest, capătul lumii este reprezentat de munții Calpe și Abyla, Coloanele lui Hercule și Strâmtoarea Gibraltar dintre ele.

¹ „Pământ african, unde sunt lei“, în lb. latină, în original (n. red.).

² Denumire istorică folosită în Europa pentru China (n. tr.).

³ Denumirea folosită de greci pentru insula Sri Lanka (n. tr.).

⁴ Insulele Virgine Britanice (n. tr.).

⁵ Denumire istorică pentru Japonia (n. tr.).

⁶ Teolog și filosof creștin saxon (1096-1141) (n. tr.).

⁷ În latină, Petrus Aliacensis (1351-1420), teolog, astrolog și cardinal francez (n. tr.).

⁸ Probabil Sir John Mandeville, autorul unor memorii de călătorie care s-au bucurat de mare popularitate în perioada 1357-1371, datorită unei prime traduceri în lb. franceză (n. tr.).

La sud, așa cum tocmai am demonstrat, se întinde oceanul de dincolo de Africa. La sud-est, uscatul continental continuu se termină cu *India inferior*, supusă Părintelui Ioan, adică tărâmul lui Gog și Magog. În partea septentrională a lumii, ultimul fragment de pământ este Ultima Thule, iar acolo *ubi oriens iungitur aquiloni*¹, se află țara Mogal sau Tartaria. La est, lumea se termină în Caucaz, puțin mai departe de Kiev.

Iar acum ajungem la miezul lucrurilor. Adică la portughezi. Și, concret, la infantul Henric², duce de Viseu, fiul regelui Ioan I. Portugalia, nu putem ascunde acest lucru, este un regat mic, infantul regelui este abia al treilea în linia de succesiune, deci nu este de mirare că privea de la reședința lui din Sagres cu mai multă speranță spre mare, decât spre Lisabona. A adunat la Sagres astronomi și cartografi, evrei înțelepți, marinari și căpitani de vas, constructori de corăbii. Și așa a început totul.

În Anul Domnului 1418, căpitanul João Gonçalves Zarco a ajuns în insulele cunoscute drept *Insulas Canarias*, Canare, denumirea derivând din faptul că acolo erau o mulțime de câini. Curând după aceea, în 1420, același Gonçalves, împreună cu Tristán Vaz Teixeira au ajuns pe insula botezată Madeira. În 1427, caravelele lui Diego de Silves au ajuns pe insulele numite Azore – de unde vine această denumire, numai Diego și Dumnezeu știu. Câțiva ani mai târziu, în 1434, următorul portughez, Gil Eanes, a ocolit Capul Boiador. Și se răspândește vestea că Henric, pe care unii îl numesc deja „Navigatorul“, *El Navegador*, pregătește următoarea expediție.

Eu îi admir pe acești navigatori și am un deosebit respect pentru ei. Sunt oameni neînfricați. Dar este cumplit să străbați oceanul cu o corabie cu pânze. Sunt furtuni și vânturi puternice, stânci sub apă, munți magnetici, mări clocotitoare și lipicioase. Mereu, dacă nu sunt vârtejuri, sunt măcar turbulențe, iar dacă nu sunt turbulențe, atunci sunt curenți. Și peste tot mișună monștri, este plin de balauri de apă, șerpi de mare, tritoni, cai-de-mare, sirene, delfini și calcani. În mare mișună

¹ „Unde estul se îmbină cu nordul“, în lb. latină, în original (n. red.).

² Henric Navigatorul (1294–1460), considerat inițiatorul marilor descoperiri geografice (n. tr.).

*sanguissugae, polypi, octopi, locustae, cancri, pistrixi*¹ de tot felul *et huic similia*². Și cele mai înfricoșătoare sunt la sfârșit – pentru că acolo unde se termină oceanul, dincolo de marginea lumii, începe iadul. De ce credeți că, atunci când apune, soarele este atât de roșu? Pentru că se uită la focurile iadului. Și prin tot oceanul sunt presărate gropi, iar când caravela, din nebagare de seamă, dă peste o asemenea gaură, cade pur și simplu în iad, în cap sau pe bompres, cu corabie și cu tot ce se află pe ea. Așa a fost creat pământul, după cum se vede, ca să nu-l lase pe om să plutească pe mări. Iadul este pedeapsa pentru cei care încalcă interdicția.

Dar, din câte știm din viață, pe portughezi asta nu i-a ținut pe loc.

Pentru că *navigare necesse est*³ și dincolo de orizont sunt insule și pământuri care trebuie descoperite. Trebuie să trecem pe hartă îndepărtata Taprobane, să descriem în *roteiros*⁴ drumul spre misteriosul Cipangu, să marcăm pe portulane⁵ *Insole fortunate*, Insulele Fericiților. Trebuie să navigăm mai departe, pe urmele Sfântului Brendan, pe urmele visurilor, spre Hy-Brasil, spre necunoscut. Pentru ca necunoscutul să devină cunoscut.

Și iată – *quod erat demonstrandum*⁶ – lumea se micșorează și se scurtează, pentru că nu va mai dura mult și totul se va găsi pe hărți, pe portulane și pe *roteiros*. Și, dintr-odată, totul va fi aproape.

Lumea se micșorează și este sărăcită de ceva: de legende. Cu cât plutesc mai departe caravelele portugheze, cu atât descoperă și denumesc mai multe insule și avem cu atât mai puține legende. Dintr-odată, se spulberă ca fumul. Cu fiecare vis dispărut devenim mai săraci. Iar când visul moare, bezna umple locul eliberat de el. În beznă, mai ales atunci când rațiunea adoarme, se trezesc monștri. Ce este? A mai spus

¹ „Lipitori, corali, caracatițe, crustacee, crabi, pești“, în lb. latină, în original (n. red.).

² „(Altele) similare acestuia“, în lb. latină, în original (n. red.).

³ „Navigatul e necesar“, în lb. latină, în original (n. red.).

⁴ Descrierea unei rute portugheze de navigație, realizată pentru echipajele navelor (n. red.).

⁵ Hărți de navigație folosite în Evul Mediu (n. red.).

⁶ „Ceea ce era de demonstrat“, în lb. latină, în original (n. red.).

cineva asta? Domnule dragă! Dar mai există ceva să nu fi spus nimeni, niciodată?

O, dar mi s-a uscat gâttelejul... Întrebați-mă, aş refuza o bere? Sigur că nu.

Ce tot spuneți, cuviosule frate de la Sfântul Dominic? Aha, că a venit timpul să nu mai bat apa-n piuă alături cu drumul și să mă întorc la povestire? La Reynevan, la Szarlej, la Samson și ceilalți? Aveți dreptate, frate. E timpul. Așadar, mă întorc.

A venit Anul Domnului 1427. Vă mai amintiți ce a adus? Cum să nu! Nu se poate uita. Totuși, am să vă amintesc.

În primăvara aceea, cred că în martie, în mod sigur înainte de Paște, Papa Martin al V-lea a dat bula *Salvatoris omnium*, în care a proclamat necesitatea unei noi cruciade împotriva ereticilor cehi. În locul lui Giordano Orsini, care era bătrân și jenant de neputincios, Papa Martin l-a numit cardinal și legat *a latere*¹ pe Henri Beaufort, episcop de Winchester, fratele vitreg al regelui Angliei. Beaufort s-a apucat cu zel de treabă. S-a organizat imediat cruciada care trebuia să-i pedepsească prin foc și sabie pe apostazia husiți. Expediția a fost pregătită temeinic, banii – chestiunea primordială a unui război – strânși cu meticulozitate. De astă dată, minunea minunilor, nimeni nu a mai furat din groșii aceia. După părerea unor cronicari, cruciații deveniseră mai cinștiți. Alții au spus că pur și simplu banii erau păziți mai bine. Dieta de la Frankfurt l-a numit pe Otto de Ziegenhain, arhiepiscop de Trier, drept comandant principal al cruciaților.

Și au chemat pe cine au putut sub arme și sub semnul cruciaților. Și imediat armata a fost gata. Alături de armată a mers Friedrich Hohenzollern cel Bătrân, electorul de Brandenburg. Au venit sub arme Bavaria, condusă de Heinrich cel Bogat, au venit pfaltzgraff² Johann de Neumark și fratele lui, pfaltzgraff Otto de Mosbach. A sosit la punctul de adunare și minorul Friedrich Wettyn, fiul lui Friedrich cel Curajos, electorul de Saxonia, care fusese doborât de boală. Au sosit – fiecare cu

¹ Cardinal legat trimis de papă pentru a-l reprezenta personal într-o misiune temporară importantă (n. red.).

² Vechi titlu pentru conducătorul din Bavaria sau Renania (n. tr.).

câte o ceată puternică – Raban von Helmstett, episcop de Speyer, Anselm von Nellingen, episcop de Augsburg, Friedrich de Aufsess, episcop de Bamberg. Johann von Brun, episcop de Würzburg. Thiébaudde de Rougemont, arhiepiscop de Besançon. Au venit luptători din Suabia, Hessen, Turingia, din orașele nordice ale Hansei.

Cruciada a pornit la drum la începutul lui iulie, în săptămâna de după Sfinții Petru și Pavel, a trecut granița și a pătruns în adâncurile Cehiei, presărându-și drumul cu cadavre. În miercurea de dinainte de Sfântul Iacob, cruciații, întăriți cu forțele landfriedului¹ catolic ceh, s-au oprit în fața localității Stříbro, unde se afla domnul husit Přibík de Klenová, au înconjurat orașul și l-au lovit puternic cu bombarde. Dar domnul Přibík se lupta cu vitejie și nu avea de gând să se predea. Asediul dura, timpul trecea. Electorul de Brandenburg, Friedrich, și-a pierdut răbdarea și, fiind cruciat, striga și sfătuia să se meargă fără întârziere mai departe, ca să atace Praga. Praga, striga el, este *caput regni*², cine are Praga, are Cehia...

Fierbinte și sângeroasă a fost vara anului 1427.

Și, veți întreba, ce făceau Luptătorii lui Dumnezeu³? Dar Praga, veți întreba?

Praga...

Praga duhnea a sânge.

¹ În Sfântul Imperiu Roman, Landfrieden era „pacea pământului“, un contract de renunțare la forță în schimbul recunoașterii unor pretenții legale (n. tr.).

² „Capitala regatului“, în lb. latină, în original (n. red.).

³ Titlu pe care și-l atribuiseră luptătorii husiți (n. tr.).

CAPITOLUL 1

În care Praga duhnește a sânge, Reynevan este urmărit, iar după aceea – succesiv – se plictisește de rutină, își amintește, tânjește, sărbătorește, se luptă pentru viața sa și se scufundă într-o plapumă de puf. Iar pe fundal, istoria Europei țopăie, face piruete și scârțâie pe la colțuri.

Praga duhnea a sânge. Reynevan și-a mirosit ambele mâneci ale hainei. Abia plecase din spital, iar în spital – așa cum se întâmpla de obicei la spital – le lăsau sânge aproape tuturor și tăiau regulat buboaie, iar amputările se efectuau cu o frecvență demnă de o cauză mai bună. Îmbrăcămintea putea să se îmbibe de duhori, ceea ce era cât se poate de normal. Iar haina nu emana decât miros de haină. Niciun alt miros.

A ridicat capul și a mirosit. Dinspre nord, de pe malul stâng al Vltavei, venea mirosul de buruieni și de butuci care ardeau în livezi și în podgorii. Râul se revărsa, aducând mâl și putreziciuni; era foarte cald, nivelul apei scăzuse mult, țărmurile expuse la soare și pajiștile uscate de mai mult timp purtau în oraș impresii olfactive de neuitat. Dar de astă dată nu mâlul puțea. Reynevan era sigur de asta.

Din când în când, adia un vânticel schimbător și ușor dinspre est, dinspre Poarta Poříč. Dinspre Vítkov. Iar pământul de la poalele

Muntelui Vítkov putea să emane și el miros de sânge. De vreme ce nu puțin sânge se îmbibase în el.

Totuși, lucrul ăsta era imposibil. Reynevan și-a îndreptat pe umăr cureaua rucsacului și a pornit cu pas hotărât pe stradă, în jos. Nu se poate să miroasă a sânge de la Vítkov. În primul rând, este destul de departe. În al doilea rând, bătălia avusese loc în vara anului 1420. Acum șapte ani. Acum șapte ani lungi.

A trecut mărșăluind energic pe lângă Biserica Sfintei Cruci. Dar mirosul de sânge nu se risipea. Dimpotrivă. Se întetea. Dar dintr-odată, pentru un moment, a venit din vest.

Ha, și-a spus el, privind spre ghetoul din apropiere, piatra nu este țărână, cărămirile și tencuiala veche își aminteau multe lucruri, multe lucruri au reușit să supraviețuiască în ele. Ce absorb, pute mult timp. Iar acolo, lângă sinagogă, pe străduțe și în căsuțe, sângele a curs încă și mai din belșug decât în Vítkov. Și în vremuri nu foarte îndepărtate. În anul 1422, în timpul sângerosului pogrom, pe vremea tulburărilor care au izbucnit la Praga după execuția lui Jan Želivský¹. Înfuriat de executarea tribunalului său iubit, poporul din Praga s-a ridicat pentru a se răzbuna, ca să incendieze și să ucidă. Și cel mai mult a avut de suferit, ca de obicei, cartierul evreiesc. Evreii nu aveau absolut nimic de-a face cu uciderea lui Želivský și nu erau câtuși de puțin vinovați de soarta lui. Dar cui îi păsa de asta?

Reynevan a cotit pe după cimitirul Sfintei Cruci, a trecut pe lângă spital și a intrat în Piața Veche de Cărbune. A traversat piața mică și s-a afundat pe poartă pe străduțele înguste care dădeau spre Strada Lungă. Mirosul de sânge s-a atenuat, apoi a dispărut în marea de alte mirosuri. Căci porțile de intrare și ulicioarele emanau toate mirosurile imaginabile.

Strada Lungă l-a întâmpinat în schimb cu o mireasmă dominantă și amețitoare de pâine proaspătă. În brutării, pe tejghele și în vitrine, vestitele produse de patiserie pragheze străluceau aurii cât vedeai cu ochii și miroseau îmbietor. Deși la spital mâncase bine și nu suferise de foame, nu s-a putut stăpâni și a cumpărat două chifle proaspete din prima

¹ Jan Želivský (1380-1422), preot și predicator husit radical, cel mai important reprezentant al chiliasmului ceh (n. tr.).

brutărie. Chiflele, care aici se numeau *houska*, aveau o formă atât de erotică, încă Reynevan a hoinărit mult timp pe Strada Lungă ca un somnambul, intrând în prăvălii, cufundat în gânduri fierbinți ca vântul deșertului despre Nicolette. Despre Katarzyna Biberstein. Printre trecătorii cu care s-a încrucișat și de care s-a lovit cufundat în gânduri, erau și câteva pragheze cât se poate de atrăgătoare, de diverse vârste. Nu le-a remarcat. Și-a cerut scuze stânjenit și a mers mai departe, mușcând din *houska* și privind-o apoi ca hipnotizat.

Piața Orașului Vechi l-a trezit cu mirosul ei de sânge.

Ei bine, și-a spus Reynevan terminând houska, aici nici nu e de mirare. Pentru aceste pavele, sângele nu este o noutate. Lui Jan Želivský și celor opt tovarăși ai lui le-au retezat capetele chiar aici, la Primăria Veche, unde i-au ademenit în acea zi de luni din martie. După predica trădătoare, podelele primăriei fuseseră spălate, spuma roșie se revărsase pe sub uși în jeturi, picurând după cum se pare până la stâlpul din mijlocul pieței, formând acolo o baltă uriașă. Și curând după aceea, când vestea uciderii tribunului a declanșat furia praghezilor și dorința lor de răzbunare, sângele a curs prin toate rigolele din împrejurimi.

Oamenii mergeau spre Biserica Maica Domnului din Týn, îndreptându-se spre ușile care duceau la sanctuarul de sub pământ. *Va predica Jan Rokycana¹, și-a spus Reynevan. Merită să ascult ce are de spus Jan Rokycana. Întotdeauna. Dar mai ales acum, când cursul evenimentelor oferea teme pentru predică într-un ritm înfricoșător de rapid. Căci, vai, avea despre ce să predice. Și merita să ascuți.*

Dar și-a dat seama că nu era timp. *Am treburi mai urgente, a gândit el. Și este o problemă. Cred că sunt urmărit.*

Reynevan își dăduse seama de mult că este urmărit. Imediat după ce ieșise din spital, lângă Sfânta Cruce. Urmăritorii erau foarte abili, nu săreau în ochi. Dar Reynevan se prinsese. Pentru că nu era prima dată.

Știa, în principiu, cine sunt urmăritorii și din porunca cui acționau. Dar nu avea prea mare importanță.

Trebuia să scape de ei. Avea chiar și un plan.

¹ Jan din Rokycana (1396-1471), teolog husit, arhiepiscop al bisericii calixtine (n. tr.).